

Die Stadt Wenden und deren Haus-Plätze.

PUBLISKĀ ARHEOLOĢIJA UN PILSĒTVIDE: CĒSU PIEMĒRS

Laura Lēgere

Mg. art

Cēsu Vēstures un mākslas muzejs

SIA «Arheoloģiskā izpēte»

Arheoloģiskais mantojums mūsdienu pilsētvidē

2022.gada 21.oktobris

Cēsis

18. gadsimta
apbūve – tirgotāju
nams

19. gadsimta
beigu koka
ūdensvads

Ielas bruģa
segums

13.-14. gadsimta
ielas koka klājums

Cēsis, Rīgas ielas
rekonstrukcija, 2017

Publiskā arheoloģija ir attiecības starp arheoloģiju un sabiedrību, šo attiecību pētniecība un analīze, **lai uzlabotu sadarbību.**

(G.Moshenska, 2017)

1970.gadā amerikāņu arheologi Džons M. Frics (John M. Fritz) un Freds T. Plogs (Fred T. Plog) rakstīja:

“Ja vien arheologi neatradīs veidus, kā padarīt savus pētījumus arvien atbilstošākus mūsdienu pasaulei, mūsdienu pasaule arvien vairāk spēs iztikt bez arheologiem”.

John M. Fritz and Fred T. Plog

The nature of archaeological explanation,

American Antiquity, 1970

Publiskā arheoloģija nav tikai komunikācija ar sabiedrību, kopienām vai individuālas piedalīšanās iespēju nodrošināšana. Tā ir pārvaldības, zināšanu un mantojuma jēdziena izpratnes veidošana.

Dalīšanās ar saviem atklājumiem ar publiku nav publiskā arheoloģija.

Jaime Almansa-Sánchez. Do you even know what public archaeology is?
Trends, theory, practice, ethics.
World Archaeology, 2015.

(Publiskā) arheologa pienākums ir risināt konfliktus, nevis tos radīt.

Vairāki pētījumi apliecina, ka sabiedrības iesaiste arheoloģiskās izpētes dažādos posmos var veicināt izpratnes veidošanos par arheoloģisko mantojumu un arheoloģiskos objektus “ievietot tagadnē” kā nozīmīgu pilsētas stāsta sastāvdaļu.

Arheoloģiskie izrakumi Cēsīs,
Pils ielā 1, 2021

Kaut arī arheoloģiskie izrakumi ir tikai viens no izpētes posmiem, tas ir ļoti būtisks sabiedrības intereses uzturēšanas elements, kurā ir iespējama līdzdalība.

Visā arheoloģijas vēsturē tieši šī atvērtība ir bijusi pamats arheoloģijas popularitātei.

(Gabriel Moshenska, 2017).

Arheoloģiskie izrakumi
Cēsīs, Pils ielā 1, 2022

Arheoloģiskā izpēte pilsētvidē ir kas vairāk nekā izrakumu prakse, pagātnes liecības, kas paslēptas zem zemes un pilsētas vēstures atsegšana:

tas ir process, kā domāt un pārdomāt pagātņi un **izmantot to kā resursu pilsētvides attīstībā mūsdienu pilsētās.**

Arheoloģiskie izrakumi Pils ielā 1,
Cēsīs, 2021

Kas sagaida arheoloģiskās izpētes dalībniekus?

Ceļš uz mērķi: jebkurai arheoloģiskajai izpētei ir zinātnisks mērķis. Ikviens izrakumu dalībnieks var dot nozīmīgu ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā.

Uzmanības un pacietības treniņi: neatkarīgi no tā, vai rūpīgi jāattīra kāda konstrukcija, apbedījums vai jāveic atradumu fiksācija – arheoloģiskie lauka darbi prasa koncentrēšanos un pacietību.

Strukturēta vide: arheoloģiskajos izrakumos izmanto noteiktas metodes, ievēro darbu kārtību un secību, sadala katra dalībnieka pienākumus un atbildību.

Darbs brīvā dabā: arheoloģiskie izrakumi ir lieliska motivācija iziet no telpām.

Atklāšanas prieks: iespēja atrast ko gadsimtiem senu palīdz veidot saikni ar pagātņi un rada individuālu prieku par atklājumu.

Eiropas Arheoloģijas dienas Cēsīs, 2022

Pasākuma mērķis bija veicināt bērnu un jauniešu kā arī ikviena cita interesenta izpratni par arheoloģiskā mantojuma nozīmi pilsētvidē un mūsdienīgām iespējām to pētīt, interpretēt un veiksmīgi pārvaldīt.

Sabiedrības izpratnei par mantojuma vērtībām nākotnes attīstības plānu priekšā ir izšķiroša nozīme.

Arheoloģiskais mantojums ir nevis šķērslis, kas jāpārvar, bet gan konstruktīva pilsētas sastāvdaļa un resurss.

Eiropas Arheoloģijas dienas Cēsīs, 2022

Publiskā lekcija «Arheoloģija Cēsu vecpilsētā» sadarbībā ar biedrību «Cēsu mantojums»

- Lekcijas dalībnieki tika iepazīstināti ar arheoloģiskajos izrakumos atklātajām liecībām Cēsu vecpilsētas ēku pagalmos, pagrabos un ielās. Pētot senākos pilsētas plānus, ikviens varēja gūt ieskatu par potenciālajiem atradumiem dažādos pilsētas zemes gabalos, kā arī konsultēties ar arheologiem par arheoloģisko izpēti būvniecības darbu laikā.
- Pēc lekcijas dalībnieki devās pastaigā uz Cēsu vecpilsētas vietām, kas iepriekš arheoloģiski pētītas vai minētas senajos rakstītajos avotos, un kurās senākās apbūves liecības joprojām var nolasīt mūsdienās.

Publiskā lekcija «Arheoloģija Cēsu vecpilsētā» sadarbībā ar biedrību «Cēsu mantojums»

- ✓ Ētikai un profesionālajiem standartiem ir ļoti būtiska nozīme publiskajā arheoloģijā, jo arheologiem ir jāstrādā ne tikai ar materiālajām liecībām vai pagātnes mantojumu, bet arī ar sabiedrību - ar cilvēkiem. Arheologiem jābūt pārliecinātiem par šādas prakses sasniedzamajiem mērķiem un metodēm.
- ✓ Publiskā arheoloģija var būt pārveidojoša pieredze visām iesaistītajām interešu grupām un ievērojami uzlabot savstarpējo sapratni un sadarbību.

**Lai pagātne iedvesmo radīt gan sociālos, gan
pilsētvides ieguvumus nākotnē!**

Paldies par uzmanību!

